

สภ.สรอย

แนวทางการปฏิบัติกร

ใช้ดุลพินิจ

ไม่รับคำร้องทุกซ์ใน

คดีอาญา

หลักการและเหตุผล

เมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้นพนักงานสอบสวนหรือตำรวจ เป็นองค์กรที่สำคัญที่สุดองค์กรหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพราะเป็นหน่วยงานแรกที่ได้รับผิดชอบต่อกระบวนการยุติธรรมก่อนที่คดีหรือข้อพิพาทที่เกิดขึ้นถูกส่งต่อไปยังขั้นตอนการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ และเข้าสู่การพิจารณาในชั้นศาล โดยมีตำรวจเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานที่ได้จากการสอบสวนของพนักงานสอบสวนแล้วส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการซึ่งเป็นทนายแผ่นดินฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล หลังจากเมื่อศาลพิพากษาลงโทษแล้วเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะควบคุมตัวผู้นั้นไว้ในเรือนจำเพื่ออบรม ดัดนิสัย และฝึกอาชีพ เพื่อให้กลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

การเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เริ่มจากขั้นตอนแรกคือการร้องทุกข์ โดยบุคคลที่มีอำนาจร้องทุกข์ คือผู้เสียหายตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๔) กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้นผู้เสียหายจะต้องไปร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๓ หรือร้องทุกข์ต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่รอง หรือเหนือพนักงานสอบสวนและเป็นผู้ซึ่งมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๔ โดยผู้เสียหายมีเจตนาที่จะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ จึงจะถือเป็นการร้องทุกข์ที่ชอบด้วยกฎหมาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒ (๗) ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขในการที่จะเข้าสู่ขั้นตอนต่อไป มิฉะนั้นพนักงานสอบสวนก็จะไม่มีอำนาจทำการสอบสวนคดีอาญานั้น และเกี่ยวกับอำนาจสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ กล่าวคือ ในกรณีที่เป็นการกระทำความผิดอาญาต่อส่วนตัว ถ้าไม่มีคำร้องทุกข์หรือคำร้องทุกข์ไม่ชอบด้วยกฎหมายจะทำให้การสอบสวนที่กระทำการโดยปราศจากอำนาจนั้นเสียไป และส่งผลให้พนักงานอัยการไม่มีอำนาจฟ้อง ดังได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๐ เมื่อข้อเท็จจริงดังกล่าวปรากฏต่อศาล ศาลก็ต้องพิจารณายกฟ้อง เนื่องจากการกระทำนั้นไม่เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายและหากเป็นคดีประเภทยอมความไม่ได้ ซึ่งเป็นคดีที่มีความผิดต่อแผ่นดิน เป็นความผิดเกี่ยวกับรัฐจะยอมความกันไม่ได้ เช่น ความผิดฐานฆ่าคนตายซึ่งได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ ความผิดฐานชิงทรัพย์ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ หรือความผิดฐานปล้นทรัพย์ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ เป็นต้น โดยในการดำเนินคดีแม้ว่าผู้เสียหายจะไม่เอาผิดกับผู้กระทำผิดก็ตามแต่เมื่อผู้เสียหายได้แจ้งความร้องทุกข์ไว้แล้ว เรื่องดังกล่าวก็ไม่อาจจะยอมความหรือถอนคำร้องทุกข์ได้ เจ้าพนักงานจะต้องดำเนินคดีต่อไป

อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นคดีอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้หรือ เป็นคดีอาญาซึ่งเป็นคดีที่ยอมความไม่ได้ จะต้องผ่านการรับคำร้องทุกข์โดยมีพนักงานสอบสวนเป็นผู้มีอำนาจในการรับเรื่องร้องทุกข์ก่อนการเนินคดีในขั้นตอนต่อไปแต่เนื่องจากความผิดทางอาญามี ๒ ประเภทคือ ความผิดอาญาต่อแผ่นดิน (ความผิดยอมความไม่ได้) กับความผิดอาญาต่อส่วนตัว (ความผิดอันยอมความได้) หากเป็นกรณีคดีอาญาความผิดต่อส่วนตัว เมื่อมีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น ผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ ต่อพนักงานสอบสวนตามระเบียบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๑ ก่อนเสมอ

ปัจจุบัน มีบุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดทางอาญาเป็นจำนวนมากเนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจที่ฝืดเคือง ส่งผลกระทบให้มีผู้กระทำความผิดเพิ่มมากขึ้นผู้เสียหายซึ่งได้รับความเดือดร้อนต้องการที่พึ่งทางกระบวนการยุติธรรมจึงต้องไปดำเนินการร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนแต่อาจจะถูกพนักงานสอบสวนใช้ดุลยพินิจปฏิเสธไม่รับคำร้องทุกข์สำหรับประเทศไทยมีกฎหมายอาญา และมีระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการรับเลขคำแจ้งความและเลขคดีอาญา พ.ศ.๒๕๖๕ ซึ่งเป็นบทบัญญัติในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานตำรวจที่ทำหน้าที่สอบสวนไม่เปิดช่องว่างให้พนักงานสอบสวนนั้นใช้ดุลยพินิจในรับเรื่องร้องทุกข์เพื่อนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งหากเป็นการร้องทุกข์ที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว หากพนักงานสอบสวนไม่รับเรื่องร้องทุกข์ถือเป็นการกระทำความผิดในทางอาญา

ซึ่งได้มีกฎหมายบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ เรื่องของความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการโดยการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและมีความผิดทางวินัยฐานไม่ปฏิบัติตามระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีแต่ด้วยปัจจัยหลายประการทำให้พนักงานสอบสวนยอมใช้ดุลยพินิจไม่รับคำร้องทุกข์ทั้งที่รู้ว่าสิ่งที่กระทำนั้นเป็นความผิดแต่เลือกที่จะเลี่ยงไม่รับคำร้องทุกข์เพื่อลดภาระของตนที่ล้นมือ เนื่องจากพนักงานสอบสวนมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับภาระงานที่ล้น หรือบางครั้งใช้ดุลยพินิจโดยผิดพลาดไปโดยวินิจฉัยผิดว่าเป็นคดีแพ่งเพราะบางคดีแทบจะแยกไม่ออกว่าเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา หรือสาเหตุมาจากพนักงานสอบสวนถูกคำสั่งโยกย้ายมาจากการปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายอื่น ทำให้ขาดความชำนาญในการสอบสวน ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ขาดความรักและรับผิดชอบในหน้าที่หรือเป็นเพราะนโยบายการบริหารงานภายในองค์กรทำให้พนักงานสอบสวนถูกผู้บังคับบัญชาแทรกแซงการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจ ส่งผลให้พนักงานสอบสวนไม่มีอิสระในการตัดสินใจได้อย่างเต็มที่

จากปัญหาการใช้ดุลยพินิจของพนักงานสอบสวนไม่รับคำร้องทุกข์ ทำให้ผู้เสียหายไม่สามารถเข้าถึงสิทธิ และทำให้ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมที่เป็นที่พึ่งที่สำคัญยิ่ง หากกระบวนการยุติธรรมในชั้นสอบสวนไม่สามารถทำให้ประชาชนเข้าถึงการใช้สิทธิได้จริง กระบวนการยุติธรรมในชั้นต่อไปก็ไม่อาจดำเนินการเพื่อสร้างความเป็นธรรมให้แก่ประชาชนได้

การร้องทุกข์ กล่าวโทษ

“คำร้องทุกข์” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๗) หมายถึง การที่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีผู้กระทำความผิดขึ้น จะรู้ตัวผู้กระทำความผิดหรือไม่ก็ตาม ซึ่งกระทำให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหาย และการกล่าวหาเช่นนั้นได้กล่าวโดยมีเจตนาจะให้ผู้กระทำความผิดได้รับโทษ

“คำกล่าวโทษ” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๘) หมายถึง การที่บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ผู้เสียหายได้กล่าวหาต่อเจ้าหน้าที่ว่ามีบุคคลรู้ตัวหรือไม่ก็ได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งขึ้นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๓ ผู้เสียหายอาจร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนได้ คำร้องทุกข์นั้นต้องปรากฏชื่อและที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์ ลักษณะแห่งความผิดพฤติการณ์ต่าง ๆ ที่ความผิดนั้นได้กระทำลง ความเสียหายที่ได้รับและชื่อหรือรูปพรรณของผู้กระทำความผิดเท่าที่จะบอกได้ คำร้องทุกข์นี้จะทำเป็นหนังสือหรือร้องด้วยปากก็ได้ ถ้าเป็นหนังสือต้องมีวันเดือนปีและลายมือชื่อของผู้ร้องทุกข์ถ้าร้องด้วยปากให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ ลงวันเดือนปีและลงลายมือชื่อผู้บันทึกกับผู้ร้องทุกข์ในวันบันทึกนั้น

“ผู้เสียหาย” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๔) หมายถึง บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำผิดฐานใดฐานหนึ่ง รวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๔ มาตรา ๕ และ มาตรา ๖

“พนักงานสอบสวน” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๖) หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งกฎหมายให้มีอำนาจและหน้าที่ทำการสอบสวน

“การสอบสวน” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒(๑๑) หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐานและการดำเนินการทั้งหลายอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือการพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการรับเลขคำแจ้งความและเลขคดีอาญา พ.ศ.๒๕๖๕ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๕ ให้ความหมายคำนิยามศัพท์ ดังนี้

๑. “คำแจ้งความ” หมายความว่า เรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้แจ้งความได้แจ้งต่อผู้รับแจ้งความ โดยอ้างว่าได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น
๒. “ผู้แจ้งความ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมาแจ้งความต่อผู้รับแจ้งความ
๓. “ผู้รับแจ้งความ” หมายความว่า พนักงานสอบสวน ซึ่งได้รับแจ้งความจากผู้แจ้งความ
๔. “มูลความผิดทางอาญา” หมายความว่า การกระทำที่เข้าองค์ประกอบความผิดทางอาญาฐานใดฐานหนึ่ง
๕. “เลขคำแจ้งความ” หมายความว่า ลำดับการรับแจ้งความของผู้แจ้งความที่เกี่ยวกับเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งผู้แจ้งความอ้างว่าได้มีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น
๖. “เลขคดีอาญา” หมายความว่า ลำดับการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ เมื่อการสืบสวนสอบสวนปรากฏว่ามีมูลความผิดทางอาญาเกิดขึ้น
๗. “สมุดบันทึกคำแจ้งความ” หมายความว่า สมุดที่ใช้บันทึกการออกเลขคำแจ้งความรวมถึงบันทึกคำแจ้งความในระบบสารสนเทศที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด
๘. “สมุดบันทึกคดี” หมายความว่า สมุดที่ใช้บันทึกการออกเลขคดีอาญา รวมถึงบันทึกเลขคดีอาญาในระบบสารสนเทศที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด

หลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจไม่รับแจ้งความร้องทุกข์ในคดีอาญาของพนักงานสอบสวน

๑.ผู้แจ้งความร้องทุกข์ ไม่เป็นผู้เสียหาย

พนักงานสอบสวน จะไม่รับแจ้งความร้องทุกข์ ถ้าผู้แจ้งไม่เป็นผู้เสียหาย

๒.การกระทำไม่เข้าองค์ประกอบความผิด หรือไม่เป็นความผิดอาญา

พนักงานสอบสวนตรวจสอบแล้ว เห็นว่าการกระทำไม่เข้าองค์ประกอบความผิด หรือไม่เป็นความผิดอาญา เช่น คดีเช็ค หรือ คดีอาญาอื่น ที่ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหา

๓.การแจ้งความร้องทุกข์ ไม่ต้องถูกต้องตามระเบียบ

การแจ้งความร้องทุกข์ ผู้แจ้งต้องมีวัตถุประสงค์ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ หากไม่มีการระบุเจตนาที่ลงไป จะไม่ใช่การแจ้งความร้องทุกข์ตามระเบียบ ทั้งนี้เมื่อการแจ้งความนั้น ไม่ใช่การแจ้งความร้องทุกข์ หากความผิดนั้น เป็นความผิดต่อส่วนตัว พนักงานสอบสวนก็ไม่มีอำนาจ ที่จะสืบสวนหรือสอบสวนเพื่อทำสำนวนส่งพนักงานอัยการให้นำคดีขึ้นฟ้องต่อศาลได้

๔.คดีขาดอายุความ

ในคดีความผิดตาม พรบ.เช็ค,คดีฉ้อโกง ยักยอก ซึ่งเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัวที่กฎหมายกำหนดให้ต้องร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือน

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการรับเลขคำแจ้งความ และเลขคดีอาญา พ.ศ.๒๕๖๕

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการรับเลขคำแจ้งความ และเลขคดีอาญา พ.ศ.๒๕๖๕ ได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการให้พนักงานสอบสวน พิจารณาไม่รับคำร้องทุกข์ ไว้ใน ข้อ ๕ ดังนี้

เมื่อมีผู้มาแจ้งความ แม้คำแจ้งความนั้นพนักงานสอบสวนเห็นว่ายังไม่แน่ชัดว่า เป็นคำร้องทุกข์ หรือคำกล่าวโทษ หรือ เป็นเรื่องทางแพ่ง เมื่อพนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนผู้แจ้งความ และพยานที่ผู้แจ้งอ้างถึง หรือพยานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการดำเนินการอื่นทั้งหลายในการรวบรวมพยานหลักฐาน จนปรากฏชัดว่าไม่มีมูลความผิดอาญาเกิดขึ้น ให้พนักงานสอบสวนรีบเสนอเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาทราบตามลำดับชั้น ถึงหัวหน้าหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวน พิจารณาสั่งภายใน ๔๘ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่รับเลขรับแจ้งความ กรณีหัวหน้าหน่วยงานพิจารณาวินิจฉัยสั่งการแล้วเห็นว่า เป็นเรื่องในทางแพ่ง ก็ให้ชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้แจ้งทราบ และลงประจำวันเกี่ยวกับคดี พร้อมให้ผู้แจ้งลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

หากผู้แจ้งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว และยืนยันจะให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนต่อไป ก็ให้ดำเนินการตามความประสงค์ของผู้แจ้งความ พร้อมทั้งอธิบายให้ทราบถึงกรณีที่ต้องรับผิดชอบทางกฎหมายด้วย และนำข้อ ๔(๑) หรือ ข้อ ๔(๒) ของระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการรับเลขคำแจ้งความและเลขคดีอาญา พ.ศ.๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๕ มาใช้โดยอนุโลม

กรณีหัวหน้าหน่วยงานพิจารณาวินิจฉัยสั่งการแล้วเห็นว่า เป็นเรื่องที่มีมูลความผิดทางอาญา ไม่ว่าจะมีความผิดอาญาแผ่นดินหรือความผิดต่อส่วนตัว ก็นำข้อ ๔(๑) หรือ ข้อ ๔(๒) ของระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการรับเลขคำแจ้งความและเลขคดีอาญา พ.ศ.๒๕๖๖ ลงวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๕ มาใช้โดยอนุโลม

หลักเกณฑ์ที่พนักงานสอบสวนอาจใช้ดุลพินิจไม่ทำการสอบสวนได้ คือ

๑. เมื่อผู้เสียหายขอความช่วยเหลือ แต่ไม่ยอมร้องทุกข์ตามระเบียบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๒ (๑)
๒. เมื่อผู้เสียหายฟ้องคดีเองโดยมิได้มีการร้องทุกข์ก่อน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๒ (๒)
๓. เมื่อมีหนังสือกล่าวโทษเป็นบัตรสนเท่ห์หรือบุคคลที่กล่าวโทษด้วยปากไม่ยอมบอกว่าเขาเป็นใคร หรือไม่ยอมลงลายมือชื่อในคำกล่าวโทษ หรือบันทึกคำกล่าวโทษ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๒ (๓)

ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
ว่าด้วยการรับเลขคำแจ้งความ และเลขคดีอาญา
พ.ศ. ๒๕๖๕

โดยที่เป็นการสมควรให้มีระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยว่าด้วยการรับเลขคำแจ้งความ และเลขคดีอาญา เพื่อให้สถิติคดีอาญาเป็นไปด้วยความถูกต้อง และตรงกับความเป็นจริงของการเกิดคดีอาญา

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑(๔) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๗/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๕๙ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการรับเลขคำแจ้งความ และรับเลขคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๖๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๖ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

(๑) “คำแจ้งความ” หมายความว่า เรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่ผู้แจ้งความได้แจ้งต่อผู้รับแจ้งความ โดยอ้างว่าได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น

(๒) “ผู้แจ้งความ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมาแจ้งความต่อผู้รับแจ้งความ

(๓) “ผู้รับแจ้งความ” หมายความว่า พนักงานสอบสวน ซึ่งได้รับแจ้งคำแจ้งความจากผู้แจ้งความ

(๔) “มูลความผิดทางอาญา” หมายความว่า การกระทำที่เข้าองค์ประกอบความผิดทางอาญาฐานใดฐานหนึ่ง

(๕) “เลขคำแจ้งความ” หมายความว่า ลำดับการรับคำแจ้งความของผู้แจ้งความที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งผู้แจ้งความอ้างว่าได้มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น

(๖) “เลขคดีอาญา” หมายความว่า ลำดับการรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ เมื่อการสืบสวนสอบสวนปรากฏว่ามีมูลความผิดทางอาญาเกิดขึ้น

(๗) “สมุดบันทึกคำแจ้งความ” หมายความว่า สมุดที่ใช้บันทึกการออกเลขคำแจ้งความ รวมถึงการบันทึกเลขคำแจ้งความในระบบสารสนเทศที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด

(๘) “สมุดบันทึกคดี” หมายความว่า สมุดที่ใช้บันทึกการออกเลขคดีอาญา รวมถึงการบันทึกเลขคดีอาญาในระบบสารสนเทศที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด

ข้อ ๔ เมื่อมีผู้มาแจ้งความให้ผู้รับแจ้งความรับเลขคำแจ้งความในสมุดบันทึกคำแจ้งความโดยทันที โดยให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนผู้แจ้งความ และพยานที่ผู้แจ้งความอ้างถึง หรือพยานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการดำเนินการอื่นทั้งหลายในการรวบรวมพยานหลักฐาน โดยในการรับเลขคดีอาญาให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) คดีที่รู้ตัวผู้กระทำความผิด หากเป็นกรณีที่มีมูลความผิดอาญาให้พนักงานสอบสวนรับเลขคดีอาญาในสมุดบันทึกคดีและทำการสอบสวนตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๒) คดีที่ไม่ปรากฏว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด หากเป็นกรณีที่มีมูลความผิดอาญา ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบพิจารณาส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน ทำการสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด และเมื่อทำการสืบสวนแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

ก. กรณีสืบสวนจนทราบว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิดให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนส่งเอกสารและหลักฐานที่ได้จากการสืบสวนให้กับพนักงานสอบสวน เพื่อให้พนักงานสอบสวนรับเลขคดีอาญาในสมุดบันทึกคดี และทำการสอบสวนตามที่กฎหมายบัญญัติ

ข. กรณีเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนได้ทำการสืบสวนตามระยะเวลาที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติกำหนด แต่ไม่รู้ตัวผู้กระทำความผิด ให้ส่งผลการสืบสวนรวมทั้งเอกสารและหลักฐานที่ได้จากการสืบสวนให้กับพนักงานสอบสวน เพื่อให้พนักงานสอบสวนรับเลขคดีอาญา แล้วดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๐

ข้อ ๕ เมื่อมีผู้มาแจ้งความ แม้ค่าแจ้งความนั้นพนักงานสอบสวนเห็นว่ายังไม่แน่ชัดว่าเป็นคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ หรือเป็นเรื่องทางแพ่ง เมื่อพนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนผู้แจ้งความ และพยานที่ผู้แจ้งความอ้างถึง หรือพยานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการดำเนินการอื่นทั้งหลายในการรวบรวมพยานหลักฐาน จนปรากฏชัดว่าไม่มีมูลความผิดอาญาเกิดขึ้น ให้พนักงานสอบสวนรับเสนอเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นถึงหัวหน้าหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวน พิจารณาส่งภายใน ๔๘ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่รับเลขค่าแจ้งความ กรณีผู้บังคับบัญชาหัวหน้าหน่วยงานพิจารณาวินิจฉัยสั่งการแล้วเห็นว่า เป็นเรื่องในทางแพ่งก็ให้ชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้แจ้งความทราบและลงประจำวันเกี่ยวกับคดี พร้อมให้ผู้แจ้งความลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน

หากผู้แจ้งความไม่เห็นด้วยกับคำสั่งดังกล่าว และยืนยันจะให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนต่อไป ก็ให้ดำเนินการตามความประสงค์ของผู้แจ้งความ พร้อมทั้งอธิบายให้ทราบถึงกรณีที่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมายด้วย แล้วนำข้อ ๔(๑) หรือ ข้อ ๔(๒) มาใช้โดยอนุโลม

กรณีผู้บังคับบัญชาหัวหน้าหน่วยงานพิจารณาวินิจฉัยสั่งการแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่มีมูลความผิดทางอาญา ไม่ว่าจะมีความผิดอาญาแผ่นดินหรือความผิดต่อส่วนตัว ก็นำข้อ ๔(๑) หรือ ข้อ ๔(๒) มาใช้โดยอนุโลม

ข้อ ๖ ให้ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจตีความวินิจฉัยปัญหาเพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้

ข้อ ๗ บรรดาระเบียบ และคำสั่งอื่นในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๘ วิธีปฏิบัติเรื่องใดที่มีได้กำหนดในระเบียบนี้ไว้โดยเฉพาะ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕

พลตำรวจเอก

(สุวัฒน์ แจ้งยอดสุข)

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

หลักเกณฑ์การใช้ดุลยพินิจไม่รับแจ้งความร้องทุกข์ในคดีอาญาของพนักงานสอบสวน

1. ผู้แจ้งความร้องทุกข์ ไม่เป็นผู้เสียหาย

พนักงานสอบสวน จะไม่รับแจ้งความร้องทุกข์ ถ้าผู้แจ้ง ไม่เป็นผู้เสียหาย

2. การกระทำไม่เข้าองค์ประกอบความผิด หรือไม่เป็นความผิดอาญา

พนักงานสอบสวนตรวจแล้ว เห็นว่าการกระทำไม่เข้าองค์ประกอบความผิด หรือไม่เป็นความผิดอาญา เช่น คดีเซ็กซ์ หรือ คดีอาญาอื่น ที่ไม่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหา

3. การแจ้งความร้องทุกข์ ไม่ถูกต้องตามระเบียบการแจ้งความร้องทุกข์

ผู้แจ้งต้องมีวัตถุประสงค์ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ หากไม่มีการระบุเจตนาีลง ไป จะไม่ใช้การแจ้งความร้องทุกข์ตามระเบียบ ทั้งนี้เมื่อการแจ้งความนั้น ไม่ใช้การแจ้งความร้องทุกข์ หากความผิดนั้น เป็นความผิดต่อส่วนตัว พนักงานสอบสวนก็ไม่มีอำนาจ ที่จะสืบสวนหรือสอบสวนเพื่อทำสำนวนส่งพนักงานอัยการให้นำคดีขึ้นฟ้องต่อศาลได้

4. คดีขาดอายุความ

ในคดีความผิดตาม พรบ.เซ็กซ์, คดีฉ้อ โกง ยักยอก ซึ่งเป็นความผิดต่อส่วนตัวที่กฎหมายกำหนดให้ต้องร้องทุกข์ภายใน 3 เดือน